

Posar-se novament mans a l'obra

Malgrat els problemes recents de la Xina, les perspectives del seu sector empresarial privat continuen sent positives, diu Vijay Vaitheeswaran.

El carrer Wukang de Xangai té una llarga història. El 1897 John Calvin Ferguson, màxim responsable nord-americà del que ara és la Universitat Jiao Tong, el va fer construir a la concessió francesa de la ciutat perquè els estudiants poguessin anar a classe. S'hi poden veure unes quantes desenes d'edificis protegits, entre ells una elegant mansió que és l'antiga casa familiar de Marjorie Yang, la reina del cotó a la Xina. Té un pati interior cobert d'arbres alts que han sobreviscut a l'ocupació japonesa, la guerra civil i la Revolució Cultural. El que està passant avui dia potser no sembla titubeig. Coincidint amb la conferència sobre el canvi climàtic celebrada a París la setmana passada, tot un torrent de declaracions i promeses ja s'ha emès: el papa Francesc, Xi Jinping, Barack Obama

i molts altres. L'FMI adverteix que les fortunes humanes "s'evaporaran com l'aigua sota un sol implacable" si el canvi climàtic no es revisa aviat.

Igual de resistent també ha sigut la família de Yang. Tsai Shengbai, el seu avi, va començar a estudiar a la Universitat nord-americana de Lehigh el 1915, el mateix any que es van obrir les Cambres de Comerç britànica i nord-americana a Xangai. Inspirat per les teories de Frederic Taylor sobre la gestió científica, va agafar el control de Mayar Silk Mills, fundada pel seu sogre (el besavi de Marjorie Yang) i la va convertir en una de les empreses de seda més grans de la Xina introduint-hi maquinària moderna i una gestió professional.

Fa un segle, Xangai era una ciutat cosmopolita amb una energia empre-

sarial desbordant. Després van venir els anys turbulents. La família va traslladar-se a Hong Kong i va començar de nou. Va abandonar la mansió i les fàbriques, però va mantenir la mà esquerra pels negocis. Amb el temps, una nova generació va crear Esquel, una altra empresa tèxtil, i el 1978, així que la Xina va obrir la porta a la inversió privada, la família va tornar a la terra ferma. Des d'aleshores, Esquel ha crescut fins a convertir-se en una de les millors empreses tèxtils del món, amb uns 56.000 treballadors i amb operacions arreu del món. Entre els seus clients hi ha marques famoses com Ralph Lauren, Hugo Boss i Nike. De titularitat privada, té uns ingressos anuals de més de 1.000 milions de dòlars. Marjorie Yang fins i tot ha aconseguit recuperar la mansió de Xangai.

→ Esquel ha invertit prop de 200 milions de dòlars per transformar el seu complex industrial de Gaoming, al sud de la Xina, i n'ha destinat 30 milions més al tractament de les aigües residuals. En una sala enorme hi ha màquines d'ordir fetes a Europa que creen enormes teranyines de fil. Cada màquina de passat Stäubli, -situades en una altra sala- permet estalviar dotze treballadors. La mecanització millora l'eficiència i la qualitat i fa menys contaminants els processos del tenyit, el teixit i l'acabat. Les enormes sales de cosit tenen aire condicionat.

Les modistes creuen que la seva feina és millor i més segura que la majoria de feines de la fàbrica. Yang insisteix que "en la indústria no importa només el factor laboral... El coneixement té valor". Ella ensenya als seus treballadors un senzill joc de codis de programari desenvolupat pel Massachusetts Institute of Technology per promoure el pensament lògic.

La història d'Esquel posa en dubte tres creences molt esteses sobre l'entorn empresarial xinès: que les perspectives de negoci a la Xina no són bones perquè es preveu un llarg període econòmic d'estancament o coses pitjors; que el miracle econòmic de la Xina va ser resultat d'una planificació estatal a gran escala, no de l'empenta del sector privat; i que les empreses xineses són meres imitadores que no saben innovar. Aquest informe especial aportarà arguments per demostrar que totes aquestes afirmacions són errònies.

"L'economia xinesa viu el començament d'un alentiment permanent. Per mitigar-ne els efectes adversos, el Govern xinès ha de canviar les antigues maneres de funcionar", segons diu una avaluació anual de l'economia feta per la Cambra de Comerç de la Unió Europea a la Xina, publicada després de la recent sacsejada als mercats de valors i de divises. La taxa de creixement del país ha baixat de les desenes a prop d'un 7% (segons les dades oficials) i el nivell de deute respecte al PIB s'ha enfilat. La malapta devaluació que va fer la Xina

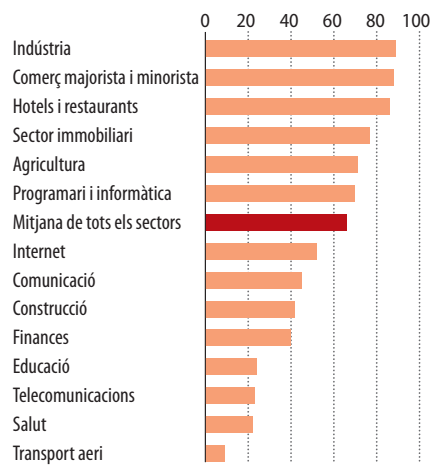

Jack Ma, el fundador d'Alibaba

a l'agost, en un moment de davallada dels preus del petroli i de les matèries primeres, va posar nerviosos molts inversors. La subsegüent ensulsiada de la borsa de Xangai i la maldestra resposta política del Govern van desencadenar una caiguda mundial de les accions. Els malastrucs ja prediuen un llarg període d'estancament, que recordarà la "dècada perduda" del Japó o fins i tot una crisi econòmica.

On triomfa el sector privat

Percentatge del sector privat d'inversió en actius fixos per sectors, 2013, en %

Font: Gavokal Dragonomics

El poder de les xifres

Hi ha motius per estar preocupat per l'economia xinesa, però aquest informe especial demostrarà que també hi ha tot de raons per a l'esperança. El creixement va de baixa, sí, però encara que, com molts creuen, avui només sigui d'un 5%, això representa una producció econòmica més alta que el 14% del 2007 perquè l'economia és molt més gran. I com assenyala Louis Kuijs, del Royal Bank of Scotland, el 2013 els ingressos per càpita de la Xina pel que fa al tipus de canvi del mercat eren només un 13% dels dels Estats Units, per tant hi ha molt de marge perquè el creixement recuperi terreny, sobretot si el Govern duu a terme reformes que liberalitzin el sector privat.

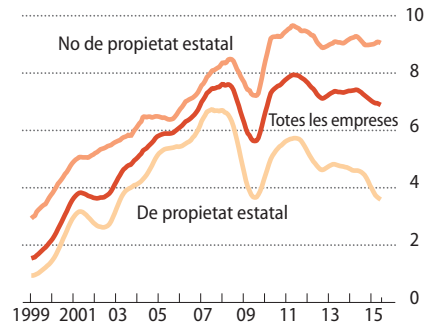
I molts xinesos s'estan fent rics sense parar. La consultoria McKinsey calcula que cap al 2020 la proporció de llars urbanes amb uns ingressos anuals d'entre 15.000 i 30.000 dòlars (una definició aproximada de la classe mitjana del país) serà del 59%, davant de tan sols un 8% el 2010. La indústria, lluny d'anar de baixa, s'està beneficiant de les inversions en la productivitat laboral, l'automatització i les xarxes regionals de subministrament. I l'infradesenvolupat sector serveis representa una oportunitat enorme.

Fins i tot Jörg Wuttke, el cap de la Cambra de Comerç de la UE a la Xina,

Trobeu les diferències

Rendiment dels actius de les empreses industrials xineses*, segons el tipus de propietat, en %

*Mitjana de set mesos centrada

Fons: CEIC; Gavekal Dragonomics

que acaba de fer una avaluació tan crítica, es manté moderadament optimista:

“L’economia xinesa va cap a un any o dos de dificultats, però la perspectiva a llarg termini continua sent positiva. Els nostres membres es queden aquí i inverteixen en el creixement futur de la Xina”

John Rice, vice-president de General Electric, admet que els beneficis fàcils a la Xina ja s’han fet, però creu que “moltes empreses no ho han intentat amb prou ganes”. Amb una població de 1.400 milions de persones, la Xina té tanta repercussió que fins i tot nínxols de mercat com la gastronomia en línia o els salons de bellesa poden representar més que tot el sector automobilístic d’un país petit.

Fins ara els líders xinesos s’han refiat de la planificació estatal i de les elevades inversions en infraestructures i béns immobles. El Govern de Xi Jinping –això se li ha de reconèixer– ha admès que aquest model ha perdut embranzida, i ha introduït reformes per propiciar un canvi cap a un creixement basat en el consum i els serveis. Però hi ha més feina per fer. Els planificadors xinesos, obsessionats pel control, mai ho tindrien fàcil per deixar que actuessin lliurement les forces del mercat; i molts dels entebancs polítics recents i el pànic financer resultant reflecteixen la seva ambivalència respecte a la reforma del mercat.

A primer cop d’ull, l’argument a favor del capitalisme d’Estat sembla plausible. El model xinès basat en la inversió ha produït moltes infraestructures que uneixen el país, que és enorme. Les empreses de propietat estatal (EPE) controlen un gran nombre d’actius en sectors importants. La consultoria Gavekal Dragonomics calcula que les EPE representen una tercera part de la despesa de capital xinesa, davant d’un 5% o menys en la majoria de països desenvolupats.

Però, fixant-nos-hi més bé, els èxits de les EPE són menys impressionants. Resulta que el sector privat és responsable d’uns dos terços de tota la producció econòmica actual i de gairebé tots els més de 250 milions de llocs de treball creats a les ciutats des del 1978. També concentra nou desenes parts de les exportacions. La seva inversió creix molt més de pressa que la de les EPE. La millor manera que té la Xina per sortir benparada de la tempesta actual rau en la perseverança i el dinamisme del sector privat.

El difunt Ronald Coase, economista guardonat amb el premi Nobel, assenyala en un article titulat “Com la Xina es va tornar capitalista”, escrit en col·laboració amb Wang Ning, que “el fet que el Partit Comunista xinès hagi sobreviscut a la reforma del mercat, que encara monopolitzi el poder polític i que continuï

intervenint en l’economia ha contribuït a vendre el relat estatista de la reforma”. Però, continua Coase, el que realment ha impulsat l’economia han sigut les “revolucions marginals” que van permetre l’emprenedoria i els mercats. Els agricultors privats, les empreses rurals i els petits emprenedors urbans van fer més, des dels marges, perquè avancés l’economia que els planificacions centrals de Pequín.

La distinció entre les empreses xineses de titularitat pública i les privades no sempre és tan nítida com podria semblar. L’estatus formal d’una empresa pot confondre (vegeu el quadre). I el Partit Comunista és a tot arreu: l’article 19 de la llei de societats xinesa diu que a cada empresa cal que hi hagi una cèl·lula del partit a partir d’unes certes dimensions, tant si és pública com privada. Tot i així, en general les EPE i les empreses privades es comporten d’una manera molt diferent i l’energia empresarial que ara es fa palesa a la Xina està situada principalment al sector privat.

Edward Tse, antic cap d’operacions a la Xina de Boston Consulting Group (BCG) i de Booz & Company (que ara forma part de PWC), identifica quatre onades empresarials que han definit l’economia xinesa moderna. La primera va arribar als anys vuitanta, quan la fi del maoisme va permetre que les empreses del sector privat aixequessin el vol. Zhang Ruimin va prendre el control de Haier, Liu Chuanzhi va iniciar Legend i Ren Zhengfei va crear Huawei. La majoria d’aquells nous empresaris tenien poca experiència en negocis.

La segona onada va començar el 1992, quan “la gira pel sud” de Deng Xiaoping va reactivar les reformes. Un bon nombre d’emprenedors d’aquell període –del qual van sortir Liu Jiren a Neusoft i Guo Guangchang a Fosun, entre altres– tenien tots una bona formació. Molts havien deixat sinecures acadèmiques o governamentals per començar el seu propi negoci.

La tercera onada va començar quan la Xina es va unir a l’Organització Mundial →

→ del Comerç el 2001, que va obrir el país a les empreses mundials. Molts pioners d'internet, com Pony Ma, de Tencent, Jack Ma, d'Alibaba, i Robin Li, de Baidu, provenen d'aquest període.

Ara ha arribat la quarta onada –altament revolucionària–, que ha donat emprenedors com Lei Jun, de Xiaomi, que produeix telèfons intel·ligents. Molts fan servir internet al mòbil per desafiar els agents del mercat ineficients. Tenen una perspectiva més global, tenen més predisposició a acceptar inversors estrangers i són més innovadors.

“Us repto: digueu-me un projecte innovador, un canvi innovador o un producte innovador que hagi sortit de la Xina,” va dir l'any passat Joseph Biden, vice-president dels Estats Units. I en el passat les empreses xineses sovint han copiat d'Occident. Però això està canviant de pressa, a mesura que els emprenedors xinesos treuen productes, serveis i tecnologies innovadors.

El país de la innovació

La Xina té una llarga història d'invents. Tot alumne diligent sap que van inventar la pólvora, el paper, la impremta, la brúixola i la roda hidràulica. Els més aplicats potser també saben que van inventar el ferro forjat, la rella, els estreps i el mecanisme del rellotge. Però la innovació xinesa històrica no va fer gaire per millorar la vida de la gent corrent. L'emperador i els seus funcionaris de vegades confiscaven invents i impediend que es difonguessin. David Ahlstrom, de la Universitat de Hong Kong, assenyala que als emprenedors amb inventiva no els faltava només protecció per a la seva propietat intel·lectual sinó que també tenien poc reconeixement social en una societat que posava els buròcrates en un pedestal.

Ara els líders xinesos han començat a elogiar la innovació. A contracor, comencen a acceptar que la seva manera de fer, de dalt a baix, potser no és adequada per als reptes que els arriben. Un dels principals és que, en gran part gràcies a la política del fill únic adoptada el 1980, la Xina ha començat a envellir-se abans de tornar-se còmodament rica. La població activa del país s'espera que aquest any arribi a un pic i que disminueixi un 16% cap al 2050, i els pensióistes van augmentant. Per tant, la Xina haurà d'expressar més producció tenint menys gent.

McKinsey calcula que si el país vol mantenir el creixement del PIB a un 5,5-6,5% per any fins al 2025, entre un terç i la meitat d'aquest creixement ha de venir de millores en la productivitat total dels factors. Les EPE s'han tornat ineficients i s'han endeutat, per tant la major part d'aquest creixement de la productivitat vindrà del sector privat. Ara als inventors se'ls anima a comercialitzar noves tecnologies i s'està reforçant la protecció als drets de propietat intel·lectual.

Els líders de la Xina han de deixar de consentir les coagulades empreses estatals i fer que les gestionin professionals en mercats competitius. També han d'afluixar el control sobre el món acadèmic i internet, per tal que les mentes brillants de la Xina puguin beneficiar-se del flux d'idees lliure necessari per sostenir la innovació de nivell mundial. En el llibre *Can China Lead?* ('La Xina pot ser capdavantera?') William Kirby, de la Universitat de Harvard, i els coautors observen que els emprenedors xinesos van gaudir d'uns mercats més lliures en la majoria de productes que cap país d'Europa al començament del segle XIX; i el *boom* del sector privat del principi del segle XX, com en altres parts de la Xina, va posar els fonaments del capitalisme modern. Va quedar adormit durant els anys de la guerra i les turbulències subsegüents però ara revifa. L'ascens espectacular del sector privat xinès es pot veure com un renaixement.

Aquest informe argumentarà que les empreses privades han sigut les responsables d'una grandíssima part de l'avanç econòmic de la Xina contemporània. Són agents del canvi, prenen riscos i, avui dia, són veritables innovadors que aprofiten tot el potencial de les noves tecnologies. Ofereixen no tan sols uns productes manufacturats cada cop millors sinó uns serveis basats en l'alta tecnologia cada vegada més sofisticats. Com més va, més empreses inicien aventures a l'estranger per incrementar el seu àmbit i millorar l'oferta. Sempre que el Govern no hi interfereixi gaire, és natural pensar que les empreses poden ajudar a aconseguir el creixement necessari i a convertir el Reialme del Mig en l'economia més gran i més dinàmica del món. ●

El 1984, onze investigadors de l'Acadèmia de la Ciència de la Xina (ACX) es van reunir en una caseta minúscula als terrenys d'aquesta institució d'elit. El seu president, Liu Chuanzhi, havia aconseguit uns 25.000 dòlars per muntar una empresa de tecnologia. De negocis no en sabien gaire res, però Liu estava decidit a reactivar l'emprenedoria al seu país.

L'empresa que va fundar, Legend, ara és una força capdavantera en el capitalisme xinès. Al juny en la seva oferta pública inicial va ser valorada en 13.000 milions de dòlars. La seva filial de més èxit és Lenovo, el primer fabricant d'ordinadors del món, del qual posseeix un terç de les accions.

Inspirat pel seu pare, un destacat advocat especialitzat en patents, Liu ha dedicat la seva vida professional a portar al seu país pràctiques de negoci modernes (entre més, el respecte per la propietat intel·lectual). Va impulsar Legend, i més tard Lenovo, perquè estiguessin més orientades al mercat, i ha insistit a contractar gestors professionals, a marcar-se estratègies a llarg termini i a treballar en equip.